

การจัดการผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเพื่อความเป็นธรรม ถูกต้อง และยั่งยืน : กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติตะรุเตา จังหวัดสตูล

Tourism Benefits Management in National Park for Fairness, Correctness, and Sustainability: A Case Study of Tarutao Marine National Park, Satun Province

◆ ภิญญาพัชญ์ มณีแก้ว

อาจารย์ประจำหลักสูตรการจัดการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Pinyapat Muneekaew
Lecturer of Faculty of Management Science, Silpakorn University,
E-mail: pinyapat@ms.su.ac.th

◆ พลอยจรัส ประกัณฐ์โกมล

อาจารย์ ดร.ประจำสาขาวิชาการจัดการครัวและศิลปะการประกอบอาหาร คณะอุตสาหกรรมบริการ และผู้จัดการแผนกจัดการแข่งขัน วิทยาลัยดุสิตธานี
Ploycharas Pragattakomol
Ph.D., Lecturer of Department of Culinary Arts and Kitchen Management,
Faculty of Hospitality Industry, Manager of Academic Competition Activities,
Dusit Thani College, E-mail: ploycharas.pr@dth.ac.th

◆ จรุงศักดิ์ สุนันตะ

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการโรงแรมและรีสอร์ท คณะอุตสาหกรรมบริการ วิทยาลัยดุสิตธานี
Charoonsak Sunanta
Lecturer of Hotel & Resort Management, Faculty of Hospitality Industry,
Dusit Thani College, E-mail: charoonsak.su@dth.ac.th

Received: September 20, 2019; **Revised:** September 24, 2019 ; **Accepted:** October 7, 2019

Abstract

Tourism Benefits Management in National Park for Fairness, Correctness and, Sustainability: the case study of Tarutao Marine National Park, Satun Province is one of the guidelines for tourism development with an emphasis on the fairness management arising from community participation. The correctness or validity of tourism benefits management is the law, law enforcement, and sustainability management so that marine tourism resources always remain to welcome tourists. Therefore, the management of zoning areas suitable for tourism is

necessary including defining appropriate relationships with relevant stakeholders such as National Parks, Entrepreneurs, and Communities. Nevertheless, what is also important include determining the roles and responsibilities of each stakeholder such as the operation of facilities and accommodation, investment management, determining the carrying capacity of the national park including establishing partnerships in tourism management in national park area.

Keywords : Tourism Benefit Management, Fair, Accurate, Sustainable

บทคัดย่อ

การจัดการผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเพื่อความเป็นธรรม ถูกต้อง ยั่งยืน กรณีศึกษาแห่งชาติตะรุเตา จังหวัดสตูล เป็นหนึ่งในการเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยเน้นแนวทางเรื่องความเป็นธรรมที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของชุมชน ความถูกต้องของการจัดการผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยวคือเรื่องกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย และ ความยั่งยืนเพื่อให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทะเลคงอยู่พร้อมต้อนรับผู้คนเสมอ โดยต้องมีการจัดการแบ่งเขตพื้นที่ที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยว กำหนดความสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เกี่ยวข้องคือ อุทยานแห่งชาติ ผู้ประกอบการ และชุมชน กำหนดบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสมกับการเข้ามาดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม และที่พัก โดยการจัดการด้านการลงทุน การกำหนดระดับขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่อุทยาน การสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการท่องเที่ยวบนพื้นที่อุทยาน

คำสำคัญ : การจัดการผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยว เป็นธรรม ถูกต้อง ยั่งยืน

เนื้อหา

ปัจจัยสนับสนุนการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติในประเทศไทยมีหลายปัจจัย ทั้งการขยายตัวของสายการบินต้นทุนต่ำ ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น ปัจจัยค่าครองชีพอยู่ในระดับต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในประเทศไทยมากขึ้น การขยายตัวทางด้านท่องเที่ยวส่งผลต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวในได้จำกัด จุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยวอาจได้รับผลกระทบจนทำให้เกิดความเสื่อมโทรม เนื่องจากยังไม่มีการบริหารจัดการนักท่องเที่ยวที่เข้ามาแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ หากปล่อยไว้ในระยะยาวอาจส่งผลต่อความบอบซ้ำของแหล่งท่องเที่ยวที่ยากจะแก้ไข โดยเฉพาะอาจส่งผลกระทบต่อระยะยาวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Department of National Park, Wildlife and Planet Conservation., n.d..)

แม้การท่องเที่ยวจะเป็นส่วนสำคัญในการขยายตัวเพิ่มขึ้นของเศรษฐกิจท้องถิ่น แต่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2017) มีนโยบายให้แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ สามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวให้เพียงพอกับ

ขนาดของแหล่ง ไม่ควรรับนักท่องเที่ยวมากเกินไปจนเกิดจนทำให้เกิดภาวะแออัดในแหล่งท่องเที่ยวและผลกระทบเชิงลบในด้านต่าง ๆ ทั้งสิ่งแวดล้อมและสังคมในพื้นที่ทางการท่องเที่ยว จุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวหลายแห่งประสบปัญหาเกิดความไม่สมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานทางการท่องเที่ยว การบริหารจัดการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในการหาแนวทางหรือวางแผนเพื่อป้องกันได้อย่างเหมาะสม การทำให้เป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวที่เหมาะสม ต้องทำให้ชุมชนอยู่เป็นสุข คงอัตลักษณ์และวิถีชีวิต ผู้ประกอบการปฏิบัติตัวถูกต้องตามกฎหมาย ภาครัฐต้องมีงบประมาณในการสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม และนักท่องเที่ยวต้องมีความพึงพอใจ ไม่อึดอัดต่อสภาวะล้นของจำนวนนักท่องเที่ยวด้วยกัน

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อยู่ในความดูแลของอุทยานแห่งชาติ มีการจัดการอุทยานแห่งชาติ ซึ่งประเด็น 1 ใน 4 ของการขับเคลื่อนการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพให้โดดเด่นชัดเจนมากยิ่งขึ้นตามอนุสัญญาความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานของอุทยานแห่งชาติและพื้นที่คุ้มครอง คือการจัดการให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนตลอดไป (Department of National Park, Wildlife and Planet Conservation., n.d.) โดยอุทยานแห่งชาติมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนทั้งในมิติสิ่งแวดล้อม สังคมและเศรษฐกิจ เป็นเรื่องที่ต้องเร่งดำเนินการ จากกรณีที่แหล่งท่องเที่ยวในเมืองหลักมีจำนวนนักท่องเที่ยวมากเกินไปจนกว่าที่จะสามารถรองรับได้ แม้จะมีการขยายตัวทางด้านนโยบายให้มีพื้นที่เมืองรองรับด้านการท่องเที่ยว แต่หากไม่มีระบบบริหารจัดการที่ดี ปัญหาเดิมก็จะซ้ำกลับมาเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติที่มีความอ่อนไหวทางชีวภาพ หากเป็นเช่นนี้ต่อไปอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระยะยาว จึงทำให้ต้องมีภาคีต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เป็นการบริหารจัดการผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยวอุทยานที่จะต้องยึดหลักความเป็นธรรม ถูกต้องและยั่งยืน

วัตถุประสงค์

เพื่อนำเสนอแนวคิดในการจัดการผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเพื่อความเป็นธรรม ถูกต้อง ยั่งยืน กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติตะรุเตา จังหวัดสตูล

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการจัดการผลประโยชน์

ปัจจุบันมีการเคลื่อนย้ายประชากรเข้ามาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติและการรุกคืบพื้นที่ซึ่งนำมาซึ่งปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการเข้ามาของภาคธุรกิจการท่องเที่ยว ทำให้เกิดการตื่นตัวในการบริหารจัดการผลประโยชน์ เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการพื้นที่และทรัพยากรของชุมชน ให้เกิดการมีส่วนร่วมทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (2017) ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จึงได้จัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2560–2579 โดยมุ่งเน้นการบริหารจัดการให้เกิดการบูรณาการ ยึดหลักความสอดคล้องกับกฎหมายระเบียบ หลักการ นโยบาย และแผนพัฒนาต่าง ๆ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 12

(พ.ศ. 2560-2564) การบริหารเน้นการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและยกระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน เร่งแก้ไขปัญหาวิกฤตสิ่งแวดล้อมเพื่อลดมลพิษที่เกิดจากการผลิตและการบริโภค พัฒนาระบบบริหารจัดการที่โปร่งใส เป็นธรรม ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นวงกว้างมากขึ้น ต้องเร่งเตรียมความพร้อมในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและเพิ่มความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศรวมทั้งบริหารจัดการเพื่อลดภัยพิบัติทางธรรมชาติ

ผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล หมายถึงผลประโยชน์ที่ประเทศไทยพึงได้รับจากทะเลหรือเกี่ยวเนื่องกับทะเลทั้งภายในน่านน้ำหรือน่านน้ำอื่น ๆ รวมถึงชายฝั่งทะเล เกาะ พื้นดินท้องทะเลหรือใต้พื้นดินท้องทะเลหรืออากาศเหนือท้องทะเลด้วย ทั้งนี้ไม่ว่ากิจกรรมใดในทุก ๆ ด้าน เช่นทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมทางทะเล การขนส่ง การท่องเที่ยว ความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย หรืออื่น ๆ โดยที่มูลค่าผลประโยชน์ทางทะเลก็น่าจะหมายถึงคุณค่าผลประโยชน์จากทะเลในทุกมิติที่สามารถประเมินออกมาในรูปแบบตัวเงิน (Jarayapant, P., 2007)

การบริหารจัดการผลประโยชน์จึงเป็นการบริหารจัดการทรัพยากรที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากอุทยานแห่งชาติทางทะเล มีการกีดกันจากความต้องการของคนกลุ่มต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้นในสังคมที่ต้องการเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่และคาดว่าจะยิ่งเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต ซึ่งจะมีผลกระทบต่ออุทยานแห่งชาติส่งผลให้เกิดเสียหายได้ เพราะว่าการจัดการดูแลนั้นไม่มีการบริหารจัดการที่เหมาะสม จะเป็นสิ่งที่เพิ่มความยากลำบากในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ

แนวคิดความเป็นธรรม ถูกต้อง และยั่งยืน

แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นธรรมด้านการท่องเที่ยว ผู้เขียนเสนอในมุมมองของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการด้านการท่องเที่ยวเพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง (Choibamroong.T., 2007) ซึ่งมีกิจกรรมที่ควรดำเนินการคือ 1) ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพให้คนในชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมรับผิดชอบและร่วมรักษาผลประโยชน์ของชุมชนด้วยตนเอง ให้ความสำคัญกับการทำงานทั้ง “ผู้สั่งการ” และ “ผู้สนับสนุน” ในการจัดการปัญหาในชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว และ 2) ส่งเสริมกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในลักษณะร่วมคิดร่วมทำและร่วมเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อพัฒนาอาชีพและเศรษฐกิจชุมชน การพัฒนาสวัสดิการสวัสดิภาพชุมชน การจัดทำแผนความต้องการ สร้างประชาคมและเครือข่ายชุมชน การกระจายอำนาจสู่ชุมชนและยกระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยเฉพาะในกรณีที่มีผลกระทบด้านลบต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อลดปัญหาเรื่องการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ โดยให้ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการได้เต็มตัว

แนวคิดเกี่ยวกับความถูกต้อง ในการบริหารจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลจะเกี่ยวข้องกับกฎหมายที่มีผลบังคับใช้โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มคือ 1) กฎหมายว่าด้วยแนวนโยบายแห่งชาติ ที่กำหนดแนวนโยบายด้านที่ดินทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเอาไว้ รวมทั้งรับรองชุมชนให้มีสิทธิร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์

และใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2) กฎหมายว่าด้วยการใช้ที่ดินและการจัดการระบบนิเวศ 3) กฎหมายการจัดการระบบนิเวศและพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ และ 4) กฎหมายว่าด้วยกิจกรรมและโครงการ (Sinthipong, U., 2013)

แนวคิดเกี่ยวกับความยั่งยืน กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเป้าหมายการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทางทะเลสำหรับการพัฒนาเพื่อให้เกิดความยั่งยืนมีประเด็นที่ขับเคลื่อนให้เกิดผล คือ 1) เพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการพัฒนาขีดความสามารถในการวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางด้านทะเล โดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์และแนวทางการถ่ายทอดตามคณะกรรมการการสมุทรศาสตร์ระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพของมหาสมุทรและความหลากหลายทางชีวภาพ นำไปสู่การพัฒนาของประเทศกำลังพัฒนาโดยเฉพาะประเทศหมู่เกาะขนาดเล็กที่กำลังพัฒนาและพัฒนาน้อย 2) จัดหาช่องทางให้ชาวประมงพื้นบ้านขนาดเล็กเข้าถึงแหล่งทรัพยากรทางทะเลและตลาด และ 3) ส่งเสริมการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนโดยนำหลักการภายใต้กฎหมายทะเลระหว่างประเทศมาปฏิบัติ (Office of the Official Information Commission, 2017)

แนวคิดกิจกรรมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ

กิจกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีความหลากหลายแต่ส่วนใหญ่เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หนึ่งในนั้นก็คืออุทยานแห่งชาติ จากแผนแม่บทอุทยานแห่งชาติแบบบูรณาการ พ.ศ. 2560-2564 กล่าวถึงความสำคัญของอุทยานแห่งชาติในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยประกอบด้วย 3 มิติ คือ มิติด้านสิ่งแวดล้อม อุทยานแห่งชาติเป็นแหล่งรวมของสรรพสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันอย่างเป็นกระบวนการ และมีระบบที่นำไปสู่การผลิตและควบคุมตนเองตามธรรมชาติ ส่งผลต่อกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องชีวิตรมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม มิติด้านสังคม อุทยานแห่งชาติมีความสำคัญต่อสังคมนันทนาการ เป็นแหล่งต้นกำเนิดของน้ำใช้สอยในครัวเรือน เกษตรกรรม อุตสาหกรรมและพลังงาน เป็นแหล่งอาหารและวัสดุใช้สอยของชุมชนท้องถิ่น เป็นสถานที่ท่องเที่ยวและนันทนาการ เอื้อต่อการค้นคว้าวิจัยและการศึกษาหาความรู้ในศาสตร์แขนงต่าง ๆ มิติด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากอุทยานแห่งชาติมีคุณค่าด้านความงดงามและความโดดเด่นของทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย จึงมีศักยภาพสูงสำหรับใช้เป็นฐานในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและการบริการ ซึ่งเป็นที่มาของรายได้ ทำให้เกิดการกระจายรายได้ (National Park Department, 2018) วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ คือ เป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ คงสภาพพื้นที่ให้อยู่ตามระบบนิเวศ ธรรมชาติ ทั้งพืชพรรณและสัตว์ป่าที่มีความหลากหลายทางพันธุกรรม เพื่อประโยชน์ในด้านการเกษตร การแพทย์ และปัจจัยในการดำรงชีวิต วัตถุประสงค์ทางการด้านการท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ โดยอุทยานแห่งชาติเป็นสถานที่ซึ่งมีทิวทัศน์สวยงามทั้งทิวเขา ทะเลสาบ พุ่มหญ้า ทะเล น้ำตก เหมาะสมสำหรับใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยว

การขับเคลื่อนการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพที่สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ คือ การเชื่อมโยงการพัฒนาในด้านต่าง ๆ กับการจัดหาพื้นที่และความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการอนุรักษ์ให้เกิดประโยชน์กับมิติการพัฒนาอื่น ๆ เช่น เรื่องความมั่นคงทางอาหาร การลดความยากจน การจัดการให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืนตลอดไป การปกป้องรักษาระบบนิเวศและพันธุกรรมที่สำคัญ เนื่องจากเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบธรรมชาติ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและมูลค่าในการธุรกิจ การเข้าถึงและการแจกจ่ายประโยชน์ที่เกิดจากทรัพยากรอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน และในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่จะเอื้อประโยชน์กับทุกฝ่ายและให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม (Ministry of Agriculture and Cooperatives, 1997)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2018) ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวของกรมอุทยานแห่งชาติ ให้เป็นการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย โดยให้การอนุรักษ์ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยว และมั่นใจว่านักท่องเที่ยวมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ ทั้งนี้การบริหารจัดการผลประโยชน์การท่องเที่ยวในแหล่งอุทยานให้กับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ กรมอุทยานแห่งชาติ ผู้ประกอบการการท่องเที่ยว และชุมชนท้องถิ่นโดยเน้นการบริหารจัดการเพื่อความเป็นธรรม ถูกต้อง และยั่งยืน โดยยกกรณีตัวอย่างพื้นที่อุทยานแห่งชาติตะรุเตา จังหวัดสตูล ข้อมูลเบื้องต้นของอุทยานแห่งชาติตะรุเตาตั้งอยู่ที่ ตำบลปากน้ำ อำเภอลงขัน จังหวัดสตูลนั้น ตามประวัติที่ได้ถูกบันทึกไว้ถือเป็นหมู่เกาะที่มีตำนานทางหมู่เกาะทะเลใต้ โดยชื่อเรียกว่า “ตะรุเตา” เป็นคำเพี้ยนมาจากคำว่า “ตะโละเตรา” ในภาษามลายู แปลว่า มีอ่าวมาก

จากสถานการณ์ปัจจุบันการท่องเที่ยวทางทะเลเป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเป็นอย่างมาก มีการเก็บสถิตินักท่องเที่ยวโดยภาพรวมตามปีงบประมาณ 2561 มีนักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชมอุทยานแห่งชาติตะรุเตาจำนวน 255,338 คน ปรับตัวสูงขึ้นกว่าปี พ.ศ. 2560 ที่มีนักท่องเที่ยวจำนวน 194,811 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 4 ตุลาคม 2561 โดยสำนักงานอุทยานแห่งชาติ) โดยมีเงินรายได้เข้าอุทยานจำนวน 35,019,805.13 บาท และปีงบประมาณ 2560 มีรายได้จำนวน 1,022,195 บาท ข้อมูล ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2561 โดยสำนักงานอุทยานแห่งชาติ ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าอุทยานแห่งชาติตะรุเตามีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น แนวโน้มดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ทางทะเล เป็นทรัพยากรที่มีแหล่งท่องเที่ยวมากมายที่ถูกใช้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมในการจัดกิจกรรมของมนุษย์ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมและเสียหายทั้งในส่วนของป่าชายเลนและแนวปะการัง โดยปัญหาที่เกิดขึ้นแบ่งออกเป็นกลุ่มได้เป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มปัญหาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ของชุมชน และกลุ่มปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยการเข้าใช้ทรัพยากรทางทะเลของทั้ง 2 กลุ่ม ส่งผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมของทะเลและทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทะเลด้วย (Aquatic Resources Research Institute, 2018)

ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทะเลมีประเด็นปัญหาหลายประการ รายการธรรมชาติมาหานคร ตอนทะเลไทยในยุคสมัยที่อาจเปลี่ยนแปลง ได้เข้าไปทำรายการและได้รับข้อมูลจากนายก

สมาคมรักษ์ทะเลไทย ว่าทะเลของประเทศไทยเป็นแหล่งอาหารโปรตีนที่ใหญ่สำหรับโลก มีชายฝั่งทะเลติดทั้ง 2 มหาสมุทร เป็นเขตร้อนขึ้นทำให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพ ทะเลฝั่งอ่าวไทยเป็นทะเลโคลนทำให้มีแหล่งอาหารของสัตว์ทะเล ทางฝั่งอันดามันเป็นอ่าวเล็กอ่าวน้อยมีเส้นสำหรับการท่องเที่ยว ปัญหาที่เกิดขึ้นมีทั้งในเรื่องของกระดูกตัวของนักท่องเที่ยว ความเสื่อมโทรมและการลดลงของพื้นที่ป่าชายเลนและพื้นที่ชุ่มน้ำ รวมทั้งมีการทำประมงที่ผิดต่อหลักการของ IUU (Illegal Unreported และ Unregulated) การทำประมงที่ผิดกฎหมาย ตามที่องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติได้นิยามไว้ มลพิษทางน้ำเกิดขึ้นทั้งน้ำทิ้งจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการแหล่งท่องเที่ยว มีคราบน้ำมันจากเรือ ปัญหาที่เกิดขึ้นอีกเรื่องคือขยะตามแนวปะการัง ชายหาด และลอยอยู่หน้าน้ำทะเล การแล่นเรือ การจอดเรือ การขุดร่องน้ำบริเวณแนวปะการังและหลุมทะเลเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีความสะดวกสบาย มีการเหยียบย่ำแนวปะการังและการก่อกวนวงจรชีวิตสัตว์น้ำ ปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านี้ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลในระยะยาวอีกด้วย (Chalermlarp, S., 2014)

ลักษณะของผู้ที่เดินทางเข้ามาในเขตพื้นที่อุทยานซึ่งส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อมาท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ เข้าร่วมกิจกรรมการชมความงามของเกาะต่าง ๆ แวะพักในเขตพื้นที่ ในอดีตสิ่งดึงดูดใจมีไม่มากนักเนื่องจากเป็นคนที่เข้ามาถือเป็นทางผ่านเพื่อไปท่องเที่ยวในพื้นที่ประเทศเพื่อนบ้าน แต่ในปัจจุบันถือเป็นจุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยวที่สำคัญ ทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเพิ่มมากขึ้น เมื่อมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ทำให้ผู้ประกอบการ นักลงทุน ลงทุนในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมากขึ้น มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครัน มีสถานบันเทิงยามราตรี (Chalermlarp, S., 2014)

เมื่อปี พ.ศ. 2558 อุทยานแห่งชาติตะรุเตาเกิดปัญหาเรื่องที่ดินทำกินบนเกาะหลีเป๊ะ จากการเติบโตของธุรกิจการท่องเที่ยว มีการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อใช้ในกิจกรรมการท่องเที่ยว การสร้างที่พักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทำให้เกิดผู้ประกอบการกิจการรีสอร์ทบางรายมีเอกสารครอบครองที่ซ้ำซ้อน มีการบุกรุกพื้นที่อุทยานเพื่อสร้างที่พัก รวมถึงการขยายของการท่องเที่ยว ส่งผลให้ชุมชนชาวเล อูร์กลาไว้ถูกบุกรุกและบังคับให้ย้ายพื้นที่ที่อยู่อาศัยและพื้นที่ในการประกอบอาชีพไปอยู่บริเวณอื่น

วาระการจัดการอุทยานแห่งชาติทางทะเลอย่างมีส่วนร่วมลักษณะของพื้นที่อุทยานแห่งชาติทางทะเลหลายๆ แห่งก็ประสบปัญหาเดียวกันคือความยากต่อการกำหนดพื้นที่ความรับผิดชอบด้วยลักษณะพื้นที่ทางทะเล ภูเขา หาดทราย ถือเป็นปัญหาต่อเนื่องทั้งการถือครองที่ดินเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจ การขัดแย้งกับกลุ่มชาติพันธุ์ การจัดการท่องเที่ยวที่เกินกว่าศักยภาพในการรองรับ พฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่ไม่เหมาะสมและไม่มีมารยาท เรื่องการปฏิบัติตัวให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยว ทั้งการจับสัตว์น้ำขึ้นมา การให้อาหารปลาเพื่อถ่ายภาพ รวมถึงการนำขยะเข้าไปทิ้งในพื้นที่ นั่นคือ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ต้องมีการสร้างจิตสำนึกโดยด่วน การลักลอบทำประมงที่ผิดกฎหมายทำให้ทรัพยากรทางทะเลลดลงส่งผลเสียต่อระบบนิเวศ (Thai PBS, 2014)

สำหรับพื้นที่ได้มีการจัดโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาบางส่วน เยาวชนในพื้นที่บนเกาะหลีเป๊ะจัดทำโครงการศูนย์ธนาคารขยะเมืองท่องเที่ยว เพื่อนำขยะมาแปรรูปป้องกันขยะล้นเมืองท่องเที่ยว ขยะที่ปรากฏอยู่มิใช่เพียงขยะของแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น แต่เป็นขยะจากการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก พลังเยาวชนก็จะเป็แรงเสริมให้ทุกฝ่ายสามารถปฏิบัติตนในการลดขยะในพื้นที่ อุทยานแห่งชาติก็มีโครงการ รักษาเล ป่า ฟ้า สดุด เพื่อเก็บขยะทั้งบริเวณชายหาด เส้นทางเดินป่า และดำน้ำเก็บขยะใต้ทะเล โดยมีอาสาสมัครจากทั่วประเทศ รวมถึงชาวต่างชาติที่มาร่วมทำกิจกรรมนี้

รูปแบบการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติทางทะเลโดยมีท้องถิ่นเป็นแกนกลาง มีกลุ่มมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้ความรู้สอดแทรกความคิดเรื่องการอนุรักษ์ระบบนิเวศ เช่น เรื่องการให้อาหารปลา นักท่องเที่ยวอาจจะคิดว่าเป็นความใจบุญให้ทานแก่สัตว์ แต่การทำแบบนี้จะทำให้วงจรชีวิตของปลาเปลี่ยนไป การให้ความรู้เหล่านี้จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดสำนึกในการอนุรักษ์ ผู้ประกอบการเรือเ็นายเองก็ได้ร่วมกับอุทยานในการใช้ทุนผูกเรือเพื่อป้องกันการทิ้งสมอเรือลงบนแนวปะการัง การจอดเรือแบบสลับฟันปลา กัน หรือการจัดกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ เช่น การถ่ายภาพแสงตกกระทบก้อนหินที่มีความสวยงามและเป็นกิจกรรมที่ไม่ทำลายธรรมชาติ และเป็นกิจกรรมเฉพาะของพื้นที่อุทยานแห่งชาติตะรุเตาเท่านั้น (Chalermlarp,S., 2015)

อุทยานแห่งชาติตะรุเตา โดยเฉพาะบนเกาะหลีเป๊ะที่มีความหนาแน่นในการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ทางกลุ่ม Reef Guardian Thailand จะร่วมกันกับนักวิชาการในเรื่องของการศึกษาสิ่งแวดล้อมเพื่อหาแหล่งพื้นที่สำหรับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ มีป้ายในพื้นที่เพื่ออธิบายแก่นักท่องเที่ยวในเรื่องการศึกษารธรรมชาติใต้ทะเล แม้จะแก้ปัญหาไม่ได้แบบเบ็ดเสร็จแต่ก็ยังป้องกันปัญหาคุกคามใหม่ๆ ที่อาจเกิดขึ้นทั้งจากธรรมชาติและกิจกรรมของมนุษย์ สิ่งหนึ่งที่ผู้ประกอบการนำเที่ยว เจ้าหน้าที่อุทยาน นักวิชาการและท้องถิ่นวางแผนร่วมกันคือการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อการปลูกฝังเยาวชนในท้องถิ่นเพื่อช่วยกันอนุรักษ์ ดูแลและวางแผนพื้นที่แห่งนี้สืบไปทำให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Amarin TV., 2017)

จัดการผลประโยชน์ดังกล่าว ทำให้เกิดหลักสำคัญในการจัดการท่องเที่ยวบนพื้นที่อุทยานแห่งชาติ (Chareanvisan,K. , 1999) โดยยึดหลักดังนี้

1. การจัดการแบ่งเขตพื้นที่ให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติตะรุเตา การแบ่งเขตต่าง ๆ ตามคุณค่าทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ความเปราะบางของพื้นที่ ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อทำให้การตกลงได้ชัดเจนระหว่างอุทยานแห่งชาติ และผู้เกี่ยวข้องในการดูแลรักษาพื้นที่
2. กำหนดความสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เกี่ยวข้องคือ อุทยานแห่งชาติ ผู้ประกอบการ และชุมชน โดยการวางแผนการบริหาร ควบคุมและจัดการทรัพยากรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการควบคุมตรวจการดำเนินงานเป็นแบบไตรภาคี ทั้งอุทยาน ผู้ประกอบธุรกิจและชุมชน เพื่อให้มีความรับผิดชอบแต่สภาพแวดล้อม อยู่ภายใต้กฎระเบียบ เพื่อให้การจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จัดประชุมสัมมนาร่วมกันเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันทุกฝ่าย รวมถึงมาตรฐานในการให้บุคลากรเข้ามาในพื้นที่ต้องได้รับอนุญาตเพื่อช่วยกันดูแลรักษาพื้นที่อุทยาน รวมถึงการคัดกรองนักท่องเที่ยวที่เข้ามาควรเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพมีความเข้าใจในหลักการทางธรรมชาติ พร้อมทั้งจะปฏิบัติตามกฎระเบียบที่กำหนดเอาไว้ เพื่อร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากร

3. กำหนดบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสมกับการเข้ามาดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมและที่พัก โดยการจัดการด้านการลงทุนแบ่งออกเป็น 3 ทางเลือกคือ ทางเลือกที่หนึ่งให้อุทยานดำเนินการเอง แต่อาจติดปัญหาเรื่องงบประมาณและความล่าช้าในการดำเนินการ ทางเลือกที่สองให้ผู้ประกอบการธุรกิจเข้ามาดำเนินการแต่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของอุทยานแห่งชาติ ทางเลือกที่สามให้ทำร่วมกันระหว่างอุทยานและผู้ประกอบการธุรกิจ โดยอุทยานดำเนินการเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน ส่วนผู้ประกอบการดำเนินการในส่วนของสิ่งอำนวยความสะดวก

4. การกำหนดระดับขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่อุทยาน ซึ่งอุทยานต้องมีการวิเคราะห์อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อแสดงข้อมูลผลกระทบทางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม จากการขยายตัวของเมือง ประชากร เทคโนโลยี และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ชัดเจน คำนึงถึงความสามารถในการรองรับการใช้ประโยชน์ร่วมกันโดยไม่เป็นการทำลายหรือทำให้ทรัพยากรเหล่านั้นด้อยค่าลงไป และยังเป็นการลดความหนาแน่นในพื้นที่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวไม่ทรุดโทรม

5. การสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการท่องเที่ยวบนพื้นที่อุทยาน ควรให้ความสำคัญกับชุมชนเข้ามามีบทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากร ซึ่งเป็นสมบัติที่ควรหวงแหน นำเสนอวัฒนธรรมและประเพณี การบูชาธรรมชาติของคนในพื้นที่เสนอให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบและเรียนรู้ ทั้งนี้การให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการพัฒนาถือเป็นการคืนอำนาจการจัดการทรัพยากรให้กับชุมชน เพื่อมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ ร่วมกันรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวด้วย

การจัดการผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติทางทะเลในทุก ๆ แห่งล้วนประสบปัญหาที่ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นเพื่อให้ทุกพื้นที่สามารถดูแลทรัพยากรทางธรรมชาติของตนเอง พิสุทธิ เพ็ญมนกุล และ รัฐพล เจียวิริยะบุญญา (2560) ได้นำเสนอแนวคิดจากบทความเรื่องการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ได้เสนอแนวทางหรือแผนงานที่ควรเกิดขึ้นเพื่อให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และการจัดสรรการใช้ทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อเพิ่มจิตสำนึกและรู้คุณค่าของท้องทะเลและมหาสมุทรไว้ 10 ข้อ จะนำมาปรับใช้ในการบริหารจัดการผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเพื่อความเป็นธรรม ถูกต้อง และยั่งยืน

การบริหารจัดการผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติทางทะเล	ลักษณะการจัดการผลประโยชน์	ผู้เกี่ยวข้อง		
		กรมอุทยานแห่งชาติ	ผู้ประกอบการท่องเที่ยว	ชุมชนท้องถิ่น
1) การป้องกันการและลดมลพิษทุกชนิดที่ส่งผลกระทบต่อทะเลและมหาสมุทร	ความยั่งยืน	✓	✓	✓
2) มีการจัดการและการปกป้องระบบนิเวศในทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืนเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบรุนแรงที่จะเกิดขึ้นรวมถึงควรเสริมสร้างและฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลให้สมบูรณ์แข็งแรง	ความยั่งยืน	✓	✓	✓
3) ระบุปัญหาและลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงค่าพีเอช (PH) โดยเฉพาะความเป็นกรด (Acidification) ในมหาสมุทรผ่านการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ	ความยั่งยืน	✓	✓	✓
4) ต้องออกกฎหมายการทำประมงที่มีประสิทธิภาพและยุติการทำประมงแบบทำลายและผิดกฎหมายผ่านการดำเนินการจัดการโดยใช้แนวทางวิทยาศาสตร์เพื่อฟื้นคืนจำนวนพันธุ์ปลาในระยะเวลาอันรวดเร็ว หรืออย่างน้อยที่สุดควรจะนำมาใช้งานได้อย่างเต็มที่และยั่งยืนให้เป็นไปตามลักษณะทางชีวภาพ	ความถูกต้อง	✓	✓	✓
5) เกิดการอนุรักษ์อย่างน้อยร้อยละ 10 ของพื้นที่ทางทะเลและชายฝั่งที่สอดคล้องกับกฎหมายระดับชาตินานาชาติบนพื้นฐานข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ที่ดีที่สุดและเป็นที่ยอมรับระดับสากล	ความยั่งยืน	✓	✓	✓
6) ห้ามการอุดหนุนกิจกรรมประมงที่จะนำไปสู่การทำประมงเกินเกณฑ์ โดยให้พิจารณาการอุดหนุนนั้นเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายรวมถึงควรให้องค์การการค้าโลก (WTO) เข้ามามีบทบาทในการเจรจาต่อรองในประเด็นข้างต้นกับประเทศที่กำลังและด้อยพัฒนา	ความเป็นธรรม	✓	✓	-
7) ทำการเพิ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจหรือผลตอบแทนให้กับประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก (SIDS) และประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด (LDCs) โดยพัฒนาแนวทางการใช้ทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนผ่านการบริหารการประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ความเป็นธรรม	-	✓	-
8) เพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์พัฒนาขีดความสามารถด้านการวิจัย และถ่ายทอดเทคโนโลยีทางทะเล โดยอ้างอิงถึงกฎเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมของ Intergovernmental Oceanographic Commission Criteria and Guidelines on the	ความถูกต้อง	✓	-	-

Transfer Marine Technology เพื่อฟื้นฟูสภาพท้องทะเลและความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศกำลังพัฒนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก				
9) เพิ่มสัดส่วนและการเข้าถึงทรัพยากรและการตลาดทางทะเลให้กับกลุ่มประมงขนาดเล็ก	ความเป็นธรรม	-	-	✓
10) เพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์ทะเลและมหาสมุทร รวมถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างยั่งยืนผ่านการบังคับใช้กฎหมายสากลที่ปรากฏอยู่ในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (UNCLOS) ซึ่งมีกรอบแนวทางทางกฎหมาย (Legal framework) ปรากฏอยู่ในวรรคที่ 158 ของเอกสารจากการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2012 (The Future We Want)	ความถูกต้อง	-	✓	✓

ตารางที่ 1 ดัดแปลงจาก พิสุทธิ เพ็ชรมนกุล และ รัฐพล เจียวิริยะบุญญา (2017)

จากตารางแนวทางการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติทางทะเลขอเสนอแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติทางทะเลของอุทยานแห่งชาติตะรุเตา จ.สตูลเพื่อความเป็นธรรม ถูกต้อง และยั่งยืน ดังนี้

1. การจัดการผลประโยชน์เพื่อความเป็นธรรม ห้ามการอุดหนุนกิจกรรมประมงที่จะนำไปสู่การทำประมงเกินเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดเอาไว้ รวมถึงควรมีการกดดันให้องค์กรต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทในการเจรจาต่อรองในประเด็นเรื่องการงดเว้นอุดหนุนการทำประมงที่ผิดกฎหมาย อีกทั้งยังควรมีการเพิ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ หรือผลตอบแทนให้กับประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก การพัฒนาแนวทางการใช้ทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนผ่านการบริหารการประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

แนวคิดการจัดการผลประโยชน์เพื่อความเป็นธรรมสอดคล้องกับงานวิจัยของอรไท ครุเวชโซ และสุวนิช ชัยนาค (2018) เป็นการศึกษาแนวคิดการท่องเที่ยวสัคราม โดยให้ความสำคัญกับชุมชนและภาคการผลิตของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว โดยมีคำจำกัดความว่า “รูปแบบการท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับทรัพยากรการประมงที่มีการเพิ่มคุณค่าของทรัพยากร โดยมีนวัตกรรมของรูปแบบกิจกรรมและคงอัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน” รูปแบบของการท่องเที่ยวสัครามนี้มีความเฉพาะตัวและต่อยอกจากการท่องเที่ยวตลาดเฉพาะกลุ่มที่เน้นการเชื่อมโยงภาคการผลิต การบริโภคและวิถีชีวิตชุมชนชายฝั่ง ซึ่งมีการบูรณาการระหว่างภาครัฐและชุมชน ส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง ก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรม เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนท้องถิ่นและการกระจายรายได้อย่างทั่วถึงสู่ชุมชน

2. การจัดการผลประโยชน์เพื่อความถูกต้อง การออกกฎหมายการทำประมงที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายความว่า การทำประมงนั้นต้องถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของ IUU ทั้งนี้เครื่องมือในการทำประมงควรเป็นไปตามกฎหมาย เพราะหากปล่อยไว้จะทำให้ทรัพยากรทางทะเลได้รับผลกระทบด้วย ต้องมีการบังคับใช้

ให้ได้ผล อย่าละเลยหรือละเว้น เพราะจะส่งผลเสียโดยกว้าง รวมถึงการใช้แผนทางวิทยาศาสตร์เพื่อฟื้นคืนจำนวนปลาในระยะเวลาอันรวดเร็วให้เป็นไปตามลักษณะทางชีวภาพ โดยการดำเนินการเพาะพันธุ์สัตว์ทะเลและปล่อยคืนสู่ธรรมชาติ อันจะส่งผลให้มีทรัพยากรทางทะเลมีจำนวนที่มากขึ้น มีการเพิ่มพูนองค์ความรู้เรื่องการพัฒนาขีดความสามารถด้านการวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางทะเล

แนวคิดการจัดการผลประโยชน์เพื่อความถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของอุดมศักดิ์ สนิธิพงษ์ (2013) เป็นการศึกษามาตรการทางกฎหมายเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ในทรัพยากรชายฝั่งทะเลอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะในการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเล ประกอบกับปัญหาการจัดการบูรณาการของกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งข้อกฎหมายเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรชายฝั่งควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และปรับปรุงทรัพยากรชายฝั่ง สัตว์น้ำทางทะเล กำหนดหลักเกณฑ์การฟื้นฟูและพัฒนาทรัพยากรชายฝั่งที่เสียหาย ซึ่งเกิดจากการพัฒนาไม่ถูกต้องในพื้นที่ที่น้ำท่วมถึง กำหนดหลักเกณฑ์การมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม องค์กรท้องถิ่น การกำหนดหลักเกณฑ์ของกฎหมายในลักษณะเชิงป้องกันโดยสร้างมาตรการในการป้องกันปัญหาความเสื่อมโทรม

3. การจัดการผลประโยชน์เพื่อความยั่งยืน ต้องช่วยกันป้องกันและลดมลพิษทุกชนิดที่ส่งผลต่อทะเล โดยเฉพาะส่วนที่มีแหล่งกำเนิดมาจากกิจกรรมของมนุษย์บนพื้นดิน การจัดการและการปกป้องระบบนิเวศในทะเลและชายฝั่งเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบรุนแรงที่จะเกิดขึ้น รวมถึงการเสริมสร้างและฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลให้สมบูรณ์แข็งแรง ควรมีการทำโครงการอนุรักษ์อย่างน้อยร้อยละ 10 ของพื้นที่อุทยานให้สอดคล้องกับกฎหมาย เพื่อเพิ่มจำนวนสัตว์น้ำที่มากขึ้น การปลูกถ่ายเซลล์เพื่อให้ได้ปลาสายพันธุ์ใหม่ และได้นำมาปรับใช้ เพื่อดูแลทะเลไทยให้เหล่าสัตว์น้ำได้อยู่อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้ในอดีตยังไม่มีการพัฒนาเรื่องเครื่องมือในการจับสัตว์น้ำมากนัก การทำประมงแบบธรรมชาติจึงไม่ส่งผลต่อจำนวนทรัพยากรสัตว์น้ำทางทะเล แต่เมื่อมีวิวัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงทำให้เกิดรูปแบบการทำประมงที่สร้างผลกระทบ การวิจัยเพาะพันธุ์และปล่อยคืนสู่แหล่งน้ำธรรมชาติจะทำให้มีทรัพยากรที่เพียงพอต่อระบบนิเวศทางทะเล

แนวคิดการจัดการผลประโยชน์เพื่อความยั่งยืน สอดคล้องกับโครงการวิจัย ของนิรมล สุธรรมกิจและ อนิน อรุณเรืองสวัสดิ์ (2018) ได้ทำการศึกษาแนวโน้มของการพัฒนาจังหวัดชายฝั่งทะเลของไทยเพื่อเข้าสู่เศรษฐกิจสีน้ำเงิน เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียงและแนวคิดเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืน ที่มีการปรับกลยุทธ์การขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่เป็นรูปธรรม เป็นการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจให้คำนึงถึงการใช้และการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งหรือระบบนิเวศทางทะเลให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน

การสร้างบทบาทให้กับผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติ บทบาทของภาครัฐ อุทยานแห่งชาติ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติตะรุเตา เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนา วางแผนรูปแบบการท่องเที่ยว โดยเน้นเรื่องการ

ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ขอความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในการปฏิบัติตามมาตรการที่ตั้งไว้ ให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกเพื่อทำให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน บทบาทของภาคเอกชน ผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว สร้างจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน แสดงให้เห็นถึงผลกระทบในระยะยาวหาก สร้างจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวทางอุทยานอย่างมีคุณค่า ร่วมกันดูแลและให้ความรู้แก่ผู้เข้ามาเพื่อป้องกันการเกิดผลกระทบทั้งด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม บทบาทของชุมชน ผู้นำชุมชนและคนในพื้นที่ต้องทำหน้าที่ร่วมกันอย่างเข้มแข็ง เป็นแกนกลางในการพัฒนาการท่องเที่ยว มีจิตสำนึกต่อส่วนรวมในการดูแลอนุรักษ์และหวงแหนทรัพยากรทางธรรมชาติ เพื่อความสงบร่มเย็นและเก็บรักษาไว้ให้ลูกหลานสืบไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย แนวคิดการจัดการผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยวเพื่อความเป็นธรรม ถูกต้องและยั่งยืนนี้เป็นประโยชน์สำหรับภาครัฐบาลและภาคเอกชนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งทำให้เห็นการเติบโตด้านการท่องเที่ยวในทุกมุมมอง ควรมองการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืน และเป็นการขยายตัวทางเศรษฐกิจชุมชน รวมถึงการขยายฐานนักท่องเที่ยวให้เกิดดุลยภาพทั้งกลุ่มนักท่องเที่ยวพื้นที่การท่องเที่ยวและช่วงเวลาและฤดูกาลในการท่องเที่ยว เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาอัตลักษณ์และวิถีไทย

ข้อเสนอแนะเชิงบริหารจัดการ แนวคิดการจัดการผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยวเพื่อความเป็นธรรม ถูกต้องและยั่งยืนนำไปใช้ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติ โดยการนำแนวคิดนี้ไปดำเนินการกลยุทธ์ให้ครอบคลุมทุกด้านให้กับธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น การจัตนำเที่ยว การจัดที่พักเพื่อการท่องเที่ยว การจัดระบบการขนส่งเพื่อการท่องเที่ยว รวมถึง การจัดร้านอาหารและเครื่องดื่มเพื่อการท่องเที่ยว ที่ทำให้เกิดธุรกิจชุมชนสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ ควรมีการศึกษาแนวคิดการจัดการผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยวเพื่อความเป็นธรรม ถูกต้องและยั่งยืน เพื่อทำการวิจัยในการจัดสรรผลประโยชน์ โดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน

References

- Amarin TV. (2017). *Reef Guardian Thailand*. Retrieved 24th November 2018 from https://www.youtube.com/watch?v=_4GMwuT6oug
- Aquatic Resources Research Institute. *Marine Tourism Situation*. Retrieved 24th November 2018 from http://marinepolicy.trf.or.th/link_tour_sea.html
- Chalermarp, Sasin. (Moderator). (2014). *The Thai sea in an Era of change Natural Items*. TV Programed Tamachart Mahanakorn. Retrieved 17th November 2014. from <https://www.youtube.com/watch?v=LzPpIAI2C4Y>

- Chalermnarong, Sasin. (Moderator). (2015). *Marine national park crisis that must be solved*. TV Programed Tamachart Mahanakorn. Retrieved 20th April 2015. from <https://www.youtube.com/watch?v=6uiPmqCVBog>
- Chareanvisan, Kerd-Siri and Viripakosol, Amporn. (1999). *An effective approach to tourism development for Tarutao National Park*. Retrieved 24th November 2018. From kb2tmp.psu.ac.th/psukb/bitstream/2553/4832/5/206725.pdf
- Choibamroong Therdchai. (2009). *The Role of Department of Local Administration for Sustainable Tourism Management based on Sufficient Economy*. Nonthaburi : King Prajadhipol's Institute Press.
- Department of National Park, Wildlife and Planet Conservation. (n.d.) *Purpose of Establishing a National Park*. Retrieved 24th November 2018. From <http://portal.dnp.go.th/Content/nationalpark?contentId=1173>
- Jarayapant Phadermsak. (2007). *Benefit of National Marine : Situation and Proposal*. Bangkok : Thailand Research Fund Press.
- Krutwayscho Oratai and Chainark Suwanit. (2018). *Blue Tourism as a New Tourism Form for Shaping Thailand into the Tourism Hub of the ASEAN Community*. Journal of Management Science Chiangrai Rajabhat University. 13(2) July – December 2018.
- Ministry of Agriculture and Cooperatives. (n.d.) *Convention on Biological Diversity*. Retrieved 24th November 2018 From https://www2.moac.go.th/ewt_news.php?nid=199&filename=index
- Nataya Vawerakup (Moderator). (2015). *Agenda Thailand Problems of housing on Koh Lipe*.TV Programed Thai PBS Retrieved 7th October 2014. from <http://program.thaipbs.or.th/Varathailand/episodes/31293>.
- National Park Department. (n.d.) *Tarutao*. Retrieved 24th November 2018 from http://park.dnp.go.th/visitor/nationparkshow.php?PTA_CODE=1013.
- Office of the National Security Council. (2015). *National Marine Security Plan*. Retrieved 2nd December 2017. from <http://www.nsc.go.th/Download1/%932564.pdf>.
- Office of the Official Information Commission. (2017) *Master Plan for Marine and Coastal Resource Management*. Bangkok Retrieved 24th November 2018 From <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER15/DRAWER056/GENERAL/DATA0000/000000159.PDF>

- Pearnmonkul ,Pisut and Jeaviriyaboonya, Rattapol. (2017). *Conservation and Use of the Ocean Sustainable Sea and Marine Resources*. Retrieved 2nd December 2017. from <https://news.mbamagazine.net/index.php/e-con/green/sdg-global-goals/item/512-2017-12-12-07-27-25>.
- Research and Innovation of National Park. (2017). *Integrated National Park Master Plan (2017 – 2021)* Retrieved 24th November 2018 from http://www.th.undp.org/content/dam/thailand/docs/CATSPA_NP%20Strategy.pdf.
- Sinthipong Udomsak. (2013). *Legal Measures of the Conservation of Coastal Zone Resources for Sustainable Use*. BU Acedemic Review 12(1), January – June 2013.
- Sutamkit Niramol and Arunreangsawat Anin. (2018). *Study of Potential Development for Blue Economy of Coastal Provinces in Thailand*. Bangkok : Thailand Research Fund Press.
- The Thailand Research Fund. (2017). *TAT Review*. online 3(3), July-Sep 2017.

Pinyapat Muneekaew, B.B.A. in Tourism Management Sukhothai Thammathirat Open University, B.A. in Thai, Suansunsanddha Rajabhat University, M.A. in Hoyal and Tourism Management, Naresuan University
Lecturer of Faculty of Management Science, Silpakorn University.

Ploycharas Pragattakomol, Ph.D., PhD. in Architectural Heritage Management and Tourism (International Program), Silpakorn University, Bangkok Thailand
year of Graduated: 2017, Manager of Academic Competition Activities, Faculty of Hospitality Industry, Dusit Thani College.

Charoonsak Sunanta, MBA (Hospitality Business Management)
Dusit Thani College, Bangkok (2018), B.B.A. Bachelor Education
Ramkhemhaeng University (1986), Lecturer of Hotel & Resort Management, Faculty of Hospitality Industry, Dusit Thani College.